

UPUTSTVO o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu

I. Opšte odredbe

Član 1.

Ovim Uputstvom propisuju se minimalni zahtevi koje je poslodavac dužan da ispuni u obezbeđivanju primene preventivnih mera pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

Član 2.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu, u smislu ovog uputstva, jesu sva sredstva i oprema koje zaposleni nosi, drži ili na bilo koji drugi način koristi na radu, sa ciljem da ga zaštiti od jedne ili više istovremeno nastalih opasnosti i/ili štetnosti, odnosno da ukloni ili smanji rizik od nastanka povreda i oštećenja zdravlja.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu, u smislu ovog uputstva, jesu i sva pomoćna sredstva ili dodaci koja su namenjena za ostvarivanje cilja iz stava 1. ovog člana.

Sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu, u smislu ovog uputstva, ne smatraju se:

- 1) obično radno odelo ili uniforma, koje nije posebno namenjeno za zaštitu bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenog;
- 2) sredstvo i oprema koje koriste zaposleni u službama za prvu pomoć i spasavanje;
- 3) sredstva i oprema za ličnu zaštitu vojnika, policajaca i zaposlenih u drugim državnim organima, koja su utvrđena posebnim propisima;
- 4) sredstva i oprema namenjena za zaposlene u drumskom saobraćaju;
- 5) sportska sredstva i oprema;
- 6) sredstva i oprema za samoodbranu i zastrašivanje;
- 7) prenosni uređaji i aparati za otkrivanje i javljanje opasnosti i smetnji.

Član 3.

Sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu koristi zaposleni na radnom mestu i u radnoj okolini, odnosno prilikom obavljanja poslova i radnih aktivnosti, na kojima se opasnosti i/ili štetnosti, odnosno rizici od nastanka povreda i oštećenja zdravlja, ne mogu otkloniti ili u dovoljnoj meri smanjiti primenom tehničkih, tehnoloških, organizacionih i drugih mera u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

II. Obaveze poslodavca

1. Obezbeđivanje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu

Član 4.

Poslodavac je dužan da zaposlenom obezbedi korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

Član 5.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu koja moraju da:

- 1) budu izrađena u skladu sa propisima o bezbednosti proizvoda;
- 2) odgovaraju postojećim uslovima na radnom mestu i u radnoj okolini;
- 3) budu namenski izrađena za otklanjanje ili smanjenje rizika na radnom mestu i kao takva ne smeju da povećavaju postojeće ili proizvedu nove rizike za bezbednost i zdravlje zaposlenih;
- 4) odgovaraju specifičnim ergonomskim zahtevima na radnom mestu i zdravstvenom stanju zaposlenog;
- 5) budu tako izrađena da ih zaposleni može pravilno i na jednostavan način koristiti i posle podešavanja, popravke, dorade i sl.

Kada zaposleni, zbog više opasnosti i štetnosti kojima je izložen, mora koristiti istovremeno različita sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu, poslodavac je dužan da obezbedi da ta sredstva i oprema budu međusobno prilagodljiva i da pri tome efikasno štite zaposlenog od opasnosti i štetnosti kojima je izložen na radu.

2. Određivanje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu

Član 6.

Poslodavac je dužan da odredi sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu na osnovu procene rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenih, odnosno prepoznatih i utvrđenih opasnosti i štetnosti kojima su zaposleni izloženi na radnom mestu i u radnoj okolini.

Poslodavac je dužan da sačini Pregled opasnosti i štetnosti koje zahtevaju korišćenje sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu, kao i da odredi sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu koja odgovaraju Pregledu sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

Član 7.

Poslodavac određuje vrstu sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu i uslove njihove upotrebe koji odgovaraju stanju na radnom mestu i u radnoj okolini, uzimajući u obzir vrstu i učestalost izlaganja opasnostima i štetnostima, nivo rizika, karakteristike radnog mesta i efikasnost zaštite zaposlenog sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu u odnosu na uslove u kojima mora da ih koristi.

3. Procena sredstva i opreme za ličnu zaštitu na radu

Član 8.

Poslodavac je dužan da pre izbora sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, koju planira da na korišćenje zaposlenom, izvrši procenu da li ista ispunjavaju zahteve iz čl. 5. i 6. ovog pravilnika.

Procena obuhvata sledeće elemente:

- 1) analizu i procenu rizika koji ne mogu da se otklone ili smanje drugim merama;
- 2) osobine koje mora da poseduje sredstvo i/ili oprema za ličnu zaštitu na radu da bi efikasno otklonila ili smanjila rizike iz tačke 1) ovog stava, kao i rizike koji mogu nastati korišćenjem tog sredstva i/ili opreme;
- 3) upoređivanje osobina sredstva i/ili opreme koja može da se nabavi, a koja ispunjava uslove iz tačke 2) ovog stava.

Poslodavac je dužan da procenu iz stava 1. ovog člana izmeni i dopuni uvek kada dođe do promena u bilo kom njenom elementu.

4. Korišćenje sredstva i opreme za ličnu zaštitu na radu

Član 9.

Poslodavac je dužan da na korišćenje odgovarajuća sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu zaposlenom koji radi na poslovima utvrđenim u Pregledu sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu prema poslovima koji zahtevaju njihovo korišćenje.

Poslodavac je dužan da pri davanju na korišćenje sredstva i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu zaposlenom, poštuje načelo prema kome su sredstvo i/ili oprema za ličnu zaštitu na radu namenjeni za njegovo lično korišćenje.

Kada okolnosti zahtevaju da određeno sredstvo i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu koristi više zaposlenih, poslodavac je dužan da preduzme sve što je potrebno da takvo korišćenje ne ugrozi zdravlje i higijenu zaposlenih.

Član 10.

Poslodavac je dužan da obezbedi da korišćenje sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu ne prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlene.

Poslodavac je dužan da zaposlenom na korišćenje da samo ispravna sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu, pri čemu potrebnim čuvanjem, održavanjem, popravkama i zamenama obezbeđuje zadovoljavajuće higijensko stanje sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu.

Poslodavac obezbeđuje da zaposleni koriste sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu isključivo u skladu sa njihovom namenom, osim u izuzetnim i specifičnim slučajevima. Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposleni budu upoznati i da koriste sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu u skladu sa svim bezbednosno-tehničkim podacima za ta sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu.

Poslodavac je dužan da obezbedi dokumentaciju u kojoj su navedeni podaci iz stava 4. ovog člana na jeziku koji zaposleni razume.

Član 11.

Poslodavac je dužan da, blagovremeno i pre početka korišćenja sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu, upozna zaposlenog sa rizicima od nastanka povreda i oštećenja zdravlja, zbog kojih ima obavezu da koristi data sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu.

Poslodavac je dužan da teorijski i praktično osposobi zaposlene za pravilno korišćenje sredstava i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu.

Praktično osposobljavanje zaposlenih, iz stava 2. ovog člana, podrazumeva demonstraciju korišćenja.

III. Obaveštavanje zaposlenih

Član 12.

Poslodavac je dužan da zaposlenima ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu obezbedi sve informacije koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, a naročito o merama koje se preduzimaju u cilju zaštite bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

IV. Saradnja poslodavca i zaposlenih

Član 13.

Poslodavac i zaposleni, odnosno njihovi predstavnici za bezbednost i zdravlje na radu dužni su da sarađuju u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

Zaposleni i njihovi predstavnici imaju pravo na uvid u dokumentaciju koja se odnosi na sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, a koja predstavlja osnov za njihovo određivanje i korišćenje.

V. Prelazne i završne odredbe

Član 14.

Poslodavci koji su, pre stupanja na snagu ovog uputstva, započeli obavljanje delatnosti, odnosno obezbedili korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog uputstva u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog uputstva.

Član 15.

Ovo Uputstvo stupa na snagu odmah od datuma potpisivanja Poslodavca.

M.P.

(Direktor)

PREGLED SREDSTAVA I OPREME ZA LIČNU ZAŠTITU NA RADU

1. ZAŠTITA GLAVE

- zaštitni šlem za korišćenje u industriji (rudarstvo, građevinarstvo i druge industrije),
- industrijske zaštitne kape, šeširi, mreže za kosu - sa ili bez štitnika za oči, za zaštitu skalpa,
- zaštitne kapuljače, marame i dr. (od tkanine, nepropusne tkanine, itd.).

2. ZAŠTITA SLUHA

- antifoni i slične naprave,
- šlem sa potpunom akustičnom zaštitom,
- naušnice koje mogu da se pričvrste na industrijske šlemove
- štitnici za uši sa prijemnikom za nisko-frekventnu indukciju,
- štitnici za uši sa opremom za komunikaciju.

3. ZAŠTITA OČIJU I LICA

- naočare,
- zaštitne naočare,
- naočare koje štite od rentgenskog, ultraljubičastog, infracrvenog, laserskog i drugog zračenja,
- štitnici za lice,
- maske i šlemovi za zavarivanje (ručne maske, maske koje se pričvršćuju trakom za glavu ili maske koje mogu da se pričvrste na zaštitne šlemove).

4. ZAŠTITA DISAJNIH ORGANA

- filtrirajući aparati, maske ili polumaske sa filterima za prašinu, gasove i radioaktivnu prašinu,
- izolacioni aparati sa crevom za dovod svežeg ili komprimovanog vazduha sa maskom za celo lice, polumaskom ili sklopom usnika,
- uređaji za zaštitu organa za disanje sa pokretnom maskom za zavarivanje,
- ronilački aparat,
- ronilačko odelo.

5. ZAŠTITA RUKU I ŠAKA

- rukavice za zaštitu pri:
- radu sa opremom za rad (od uboda, posekotina, vibracija i sl.),
- radu sa hemikalijama,
- korišćenju električne energije i visokim temperaturama,
- rukavice kod kojih su svi prsti zajedno osim palca,
- navlake za prste,
- zaštitni rukavi,
- štitnik za zglob šake pri teškom radu,
- rukavice bez prstiju,
- zaštitne rukavice.

6. ZAŠTITA STOPALA I NOGU

- plitke cipele, plitke čizme, duboke čizme, zaštitne čizme,
- cipele koje mogu brzo da se razvežu i skinu,
- cipele sa dodatnim ojačanjem u predelu prstiju (sa čeličnom kapnom i sl.),

- cipele i kaljače sa đonovima otpornim na dejstvo toplote,
- cipele, čizme i kaljače otporne na dejstvo toplote,
- termo-cipele, čizme i kaljače,
- cipele, čizme i kaljače otporne na vibracije,
- antistatičke cipele, čizme i kaljače,
- izolacione cipele, čizme i kaljače,
- čizme za rukovaoce testerom sa lancem,
- cokule,
- štitnici za kolena i potkolenice,
- umetnuti štitnici svoda stopala,
- kamašne,
- uložne tabanice koje mogu da se uklone (otporne na visoku temperaturu, probadanje ili znojenje),
- klinovi koji mogu da se uklone, za hod po ledu, snegu ili klizavom terenu.

7. ZAŠTITA KOŽE

- zaštitne kreme/masti.

8. ZAŠTITA TRUPA I ABDOMENA

- zaštitni prsluci, jakne i kecelje za zaštitu pri radu sa opremom za rad (od probadanja, posekotina, prskanja rastopljenog metala, itd.),
- zaštitni prsluci, jakne i kecelje za zaštitu pri radu sa hemikalijama,
- termo prsluci,
- prsluci za spasavanje,
- kecelje za zaštitu od rentgenskog zračenja,
- opasači za telo.

9. ZAŠTITA CELOG TELA:

- oprema za sprečavanje padova:
- oprema za sprečavanje padova sa visine i u dubinu (potpuna oprema sa svim pratećim elementima),
- oprema za sprečavanje padova sa apsorberom kinetičke energije (puna oprema sa svim pratećim elementima),
- uređaji koji pridržavaju telo (zaštitni opasač),
- zaštitna odeća:
- zaštitno radno odelo (iz dva dela ili jednodavno),
- odelo za zaštitu pri radu sa opremom za rad (od probadanja, posekotina, itd.),
- odelo za zaštitu pri radu sa hemikalijama,
- odelo za zaštitu od prskanja rastopljenog metala i infracrvenog zračenja,
- odelo koje je otporno na visoke temperature,
- termo odelo,
- odelo za zaštitu od radioaktivnog zračenja,
- odelo za zaštitu od prašine,
- odelo za zaštitu od gasova,
- odelo od fluorescentnih ili reflektujućih materijala i prateći elementi (trake za ruke, rukavice, itd.),
- zaštitni pokrivači.